

Sygn. akt IV U 2360/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 01 lutego 2018 r.

Sąd Okręgowy w Zielonej Górze, IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Bogusław Łój

Protokolant: stażysta Joanna Dejewski vel Dej

po rozpoznaniu w dniu 18 stycznia 2018 r. w Zielonej Górze

sprawy z odwołania **J. S.**

od decyzji Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Oddział (...) w Z.

z dnia 25.08.2017r. znak (...)

przeciwko **Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Oddział (...) w Z.**

o prawo do emerytury rolniczej

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje wnioskodawcy J. S. prawo do emerytury rolniczej od dnia 11.04.2017r.

SSO Bogusław Łój

Sygn. akt IV U 2360/17

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 25.08.2017 r., znak: (...), Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego odmówił wnioskodawcy J. S. prawa do emerytury rolniczej, z uwagi na brak wymaganego przepisami 30-letniego okresu ubezpieczenia emerytalno-rentowego. Przy ustaleniu okresów ubezpieczenia nie uwzględniono okresów pracy w gospodarstwie rolnym ojca: od 05.04.1973 r do 30.06.1973 r., od 01.09.1973 r. do 30.06.1974 r. od 01.09.1974 r. do 30.06.1975r. oraz od 01.09.1975 r. do 29.10.1975 r., ponieważ wnioskodawca w tych okresach pracował w gospodarstwie tylko dorywczo, a za domownika uznaje się osobę, która stale pracuje w gospodarstwie rolnym, wobec tego brak jest podstaw prawnych do zaliczenia do emerytury rolniczej okresów pracy w gospodarstwie rolnym ojca.

Wnioskodawca J. S. w odwołaniu od powyższej decyzji wniósł o jej zmianę.

W uzasadnieniu odwołania wnioskodawca podał, że w spornych okresach w gospodarstwie rolnym pracował codziennie wykonując prace polowe takie jak orka, bronowanie, sianie.

W czasie kiedy wnioskodawca nie pracował w polu zajmował się pracami gospodarczymi związanymi z hodowla krów, cieląt i trzody chlewnej (śrutowanie, futrowanie, usuwanie obornika itp.).

Odwołujący podkreślił, że dla jego rodziny praca w gospodarstwie była priorytetowa, a w związku z chorobą i śmiercią ojca wnioskodawca musiał pracować w gospodarstwie rolnym w dużym zakresie.

Wnioskodawca wskazał również, że w spornych okresach dzieci rolników pracowały od najmłodszych lat- zarówno w ferie, wakacje jak i w czasie przerw świątecznych.

J. S. podniósł, iż żniwa to czas wzmożonych prac. Zboże kosiło się snopowiązałką, składało w mendle, po wyschnięciu zawoziło się do stodoły. Omloty przeprowadzane były po pracach polowych (orka, zasiewy, parowanie ziemniaków, wrywanie i ogławianie buraków).

W odpowiedzi na odwołanie pozwany organ rentowy Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Oddział (...) w Z. wniósł o oddalenie odwołania w całości z przyczyn wskazanych w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

Sąd ustalił, co następuje:

Wnioskodawca J. S., urodzony (...), we wniosku złożonym w organie rentowym w dniu 06.04.2017 r. domagał się przyznania prawa do emerytury rolniczej.

Organ rentowy uznał za udokumentowany okres podlegania przez wnioskodawcę ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu w łącznym wymiarze 28 lat, 08 miesięcy i 27 dni.

okoliczności niesporne

dowód: akta emerytalne wnioskodawcy

Ojciec odwołującego, F. S. posiadał gospodarstwo rolne w obrębie wsi R. o powierzchni 11,88 ha w okresie od 10.01.1956 r. do 16.04.1982 r.

dowód: zaświadczenie Urzędu Miejskiego w Ś. z dnia 05.04.2017 r. , k. 14 akt emerytalnych wnioskodawcy

W dniu 05.04.1973 r. wnioskodawca ukończył 16 lat.

okoliczność niesporna

Sporne okresy pracy wnioskodawcy w gospodarstwie rolnym ojca przypadają na okres nauki J. S. w Technikum H. w B., które ukończył w 1977 r. Była to nauka w systemie stacjonarnym. Wnioskodawca przez cały okres nauki zamieszkiwał w domu, nigdy nie korzystał z internatu. Pozwany zaliczył do stażu pracy okresy wakacji w czasie nauki wnioskodawcy w szkole.

Wnioskodawca do szkoły dojeżdżał początkowo autobusem jednak wtedy dojazdy trwały ok 1,5 godziny. Gdy ojciec wnioskodawcy zachorował, wskutek czego na wnioskodawcę spadło więcej obowiązków. Aby skrócić czas dojazdów dojeżdżał do szkoły samochodem, dzięki czemu więcej czasu mógł spędzić na pracy w gospodarstwie. Początkowo do szkoły samochodem woził wnioskodawcę ojciec jednak w wieku 16 lat wnioskodawca zdał egzamin na prawo jazdy i sam zaczął dojeżdżać autem do szkoły.

Wnioskodawca mieszkał wspólnie z rodzicami, oraz z młodszym o 3 lata bratem.

Gospodarstwo ojca wnioskodawcy miało ok. 12 ha powierzchni. W gospodarstwie były około 4 krowy plus przychówek, drób, ok. 20-30 tuczników, i maciory z przychówkiem. Rodzina wnioskodawcy uprawiała głównie zboża, buraki, ziemniaki, rzepak, kukurydzę.

Wnioskodawca każdego dnia wstawał około godziny 05:00. Przygotowywał pasze dla zwierząt, doił kutrowy. Następnie siekał buraki przy pomocy maszyny- buraczarki. Odwołujący musiał pobrać ziemniaki z silosu, które były już gotowe do podania. Do porannych obowiązków wnioskodawcy należało także karmienie trzody chlewnej i krów.

Ze szkoły odwołujący wracał najpóźniej o godzinie 15:00 i zajmował się obrządkiem zwierząt, podaniem siana oraz wieczornym dojeniem.

Od wiosny do jesieni wnioskodawca wykonywał wszelkie prace polowe takie jak: orka, bronowanie, siew, prace przy zbiorach, obsługa snopowiązałki i ciągnika.

W szkole obowiązkowym był jeden dzień tygodniowo praktyk, jednak wnioskodawca praktyki te odbywał w gospodarstwie rolnym ojca w związku z czym tego dnia w ogóle nie jechał do szkoły.

Brat wnioskodawcy także pracował w gospodarstwie jednak ze względu na swój młody wiek wykonywał lżejsze prace między innymi rozpalanie ognia w parniku aby przygotować ziemniaki dla zwierząt.

Po zakończeniu prac polowych, rozpoczynano prace w lesie w celu pozyskania opału do ogrzewania domu. Rodzina wnioskodawcy używała do tego celu także węgla gdyż po sprzedaży trzody chlewnej otrzymywała asygnatę, dzięki której mogła kupić węgiel po niższej cenie.

Ojciec wnioskodawcy chorował na serce- przeszedł kilka zawałów. Pierwszy zawał przeszedł, gdy wnioskodawca był w 7-8 klasie. Ze względu na swój stan zdrowia ojciec wnioskodawcy wykonywał tylko lekkie prace takie jak wyprowadzanie i przyprowadzenie krów na pastwisko czy dojenie krów. Mama wnioskodawcy także pomagała w gospodarstwie, ale przede wszystkim zajmowała się domem. Była także osobą schorowaną.

W gospodarstwie ojca wnioskodawca znajdowały się mechaniczne urządzenia takie jak ciągnik, snopowiązałka, pług, brony, kultywator, młocarnia, rozdrabniarka do buraków tzw. buraczarka.

Wnioskodawca uczył się głównie wieczorami, a w razie problemów w nauce korepetycji udzielała mu starsza siostra. W szkole wnioskodawca miał oceny dostateczne i dobre.

Praca w gospodarstwie ojca zajmowała odwołującemu ponad 6 godzin dziennie.

dowód: zeznania wnioskodawcy J. S., k. 18-18v akt sąd.,

- zeznania świadka S. Ł., k. 23v-24 akt sąd.,

- zeznania świadka M. W., k. 24v akt sąd.,

- zeznania świadka Z. S., k. 25-25v akt sąd.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie wnioskodawcy jest uzasadnione.

Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie była okoliczność, czy wnioskodawca J. S. posiada co najmniej 30 lat okresów podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników, wymaganych do nabycia prawa do emerytury rolniczej.

Zgodnie z art. 19 ust. 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (t.j. Dz.U. z 2016 r., poz. 277 ze zm.), emerytura rolnicza przysługuje ubezpieczonemu rolnikowi, który spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek 55 lat, jeśli jest kobietą, albo 60 lat, jeśli jest mężczyzną;
- 2) podlegał ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu przez okres co najmniej 30 lat;
- 3) zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej.

W myśl natomiast art. 20 ust. 1 ww. ustawy, do okresów ubezpieczenia wymaganych zgodnie z art. 19 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 pkt 2 zalicza się okresy:

- 1) podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników indywidualnych i członków ich rodzin w latach 1983-1990;

2) prowadzenia gospodarstwa rolnego lub pracy w gospodarstwie rolnym, po ukończeniu 16. roku życia, przed dniem 1 stycznia 1983 r.;

3) od których zależy prawo do emerytury zgodnie z przepisami emerytalnymi.

W myśl ust. 2, okresów, o których mowa w ust. 1, nie zalicza się do okresów ubezpieczenia, jeżeli zostały one zaliczone do okresów, od których zależy prawo do emerytury lub renty na podstawie odrębnych przepisów.

Natomiast ust. 3 stanowi, że przepisu ust. 1 pkt 3 nie stosuje się do osób urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r.

Niesporne w niniejszej sprawie było, że wnioskodawca osiągnął wiek 60 lat. Udowodnił 28 lat, 10 miesięcy i 24 dni podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników.

Do stażu tego Kasa nie doliczyła mu okresów pracy w gospodarstwie rolnym ojca od 05.04.1973 r. do 30.06.1973 r., od 01.09.1973 r. do 30.06.1974 r. od 01.09.1974 r. do 30.06.1975r. oraz od 01.09.1975 r. do 29.10.1975 r., ponieważ wnioskodawca w tych okresach pracował w gospodarstwie tylko dorywczo, tj. w czasie wolnym od szkoły, a za domownika uznaje się osobę, która stale pracuje w gospodarstwie rolnym. W ocenie pozwanego organu okazjonalna pomoc w wykonywaniu typowych obowiązków domowych, zwyczajowo wymaganych od dzieci rolników, jako członka rodziny rolnika, nie stanowi stałej pracy w gospodarstwie rolnym zaliczanej do stażu ubezpieczeniowego.

Na wstępie dalszych rozważań wskazać należy, że kwestia pracy w gospodarstwie rolnym była wielokrotnie przedmiotem rozważań w orzecznictwie sądowym. W judykaturze wykształcił się pogląd, zgodnie z którym o uwzględnieniu przy ustalaniu prawa do świadczeń emerytalno-rentowych okresów pracy w gospodarstwie rolnym sprzed 01.01.1983r., przesądza wystąpienie dwóch okoliczności, tj. wykonywanie czynności rolniczych powinno odbywać się zgodnie z warunkami określonymi w definicji legalnej „domownika” z art. 6 pkt 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, tj. osoby bliskiej rolnikowi, która ukończyła 16 lat, pozostaje z rolnikiem we wspólnym gospodarstwie domowym lub zamieszkuje na terenie tego gospodarstwa albo w bliskim sąsiedztwie oraz stale pracuje w tym gospodarstwie rolnym i nie jest związana stosunkiem pracy oraz czynności te muszą być wykonywane w wymiarze nie niższym niż połowa ustawowego czasu pracy, tj. minimum 4 godziny dziennie (vide: np. wyrok Sądu Najwyższego z 28.02.1997r., II UKN 96/96, OSNAOiUS 1997, nr 23, poz. 473).

W orzecznictwie wskazano ponadto na wymóg stałości wykonywania pracy w gospodarstwie, przy czym nie musi to oznaczać codziennego wykonywania czynności rolniczych, lecz gotowość (dyspozycyjność) do podjęcia pracy rolniczej, z czym wiąże się też wymóg zamieszkiwania osoby bliskiej rolnikowi co najmniej w pobliżu gospodarstwa (wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 24 września 2014 r., III AUa 1028/14, LEX nr 1515219).

Zdaniem Sądu, przeprowadzone w sprawie postępowanie dowodowe, w szczególności zeznania świadków i samego wnioskodawcy, w sposób niebudzący wątpliwości Sądu potwierdziły, że wnioskodawca w spornych okresach przez co najmniej 4 godziny dziennie wykonywał pracę w gospodarstwie rolnym należącym wówczas do ojca odwołującego – F. S.. Był przy tym bez wątpienia domownikiem, bowiem pozostawał z rodzicami i bratem we wspólnym gospodarstwie domowym i zamieszkiwał w tym gospodarstwie.

Dokumentacja uzyskana już na etapie postępowania przed organem rentowym potwierdza, że gospodarstwo prowadzone było w spornych okresach przez ojca wnioskodawcy, które znajdowało się we wsi R. i miało powierzchnię 11,887 ha. Potwierdzają to też niezbitcie zeznania świadków i samego wnioskodawcy, nie pozostawiające wątpliwości, że wnioskodawca faktycznie mieszkał i pracował w tym gospodarstwie w spornych okresach.

W spornych okresach wnioskodawca wykonywał bowiem wszystkie normalne prace, jakie były do wykonania w gospodarstwie. Do zakresu prac zaliczały się przede wszystkim prace przy obrządki zwierząt oraz prace polowe. W ocenie Sądu odwołujący wykazał, że uczęszczanie do szkoły znajdującej się w B., zważywszy na krótki czas dojazdu, położenie szkoły, pozwalało mu na codzienne wykonywanie pracy w gospodarstwie rolnym ojca w wymiarze co

najmniej 4 godzin dziennie. Z przeprowadzonego postępowania dowodowego wynika, że szkoła znajdowała się w bliskiej odległości od miejsca zamieszkania, a do i ze szkoły wnioskodawca jeździł autobusem lub samochodem.

Świadkowie Z. S. (brat wnioskodawcy), S. Ł. i M. W. (sąsiedzi wnioskodawcy w spornym okresie) zgodnie opisywali okoliczności związane z zakresem prac do wykonania, stanem gospodarstwa. Potwierdzili, że J. S. pracował codziennie w spornych latach, podawali, czym się zajmował, a z zeznań wynika, że były to prace wykonywane co najmniej 4 godziny dziennie.

Ze spójnych zeznań świadków i wnioskodawcy wynika, że po szkole z powrotem w domu był już około 15.00 i rozpoczynał pracę w gospodarstwie. Do codziennych obowiązków wnioskodawcy należało zajmowanie się żywym inwentarzem - przygotowanie karmy, karmienie zwierząt, sprzątanie pomieszczeń gospodarskich (chlewu, obory), obrządek zwierząt, a także praca w polu. Wykonywał standardowe czynności związane z pracą w gospodarstwie. W sezonie uczestniczył we wszystkich pracach polowych takich jak żniwa, sianokosy, wykopki. Przyprowadzał też krowy z pastwiska. Świadkowie oraz wnioskodawca wskazywali na choroby rodziców wnioskodawcy oraz młody wiek brata odwołującego, przez co większość prac spoczywała na nim. Zeznali oni również, że gospodarstwo nie było zmechanizowane i większość prac trzeba było wykonywać ręcznie. Sam fakt pracy wnioskodawcy potwierdził pozwany zaliczając do stażu pracy okresy wakacji w czasie nauki w szkole w B..

Kwestia zaliczania okresów pracy w gospodarstwie rolnym przed 01.01.1983r. po ukończeniu 16 roku życia była przedmiotem licznych orzeczeń Sądu Najwyższego. Zgodnie z utrwalonym już orzecnictwem, które tut. Sąd w całości podziela, praca dziecka w gospodarstwie rolnym ojca również w czasie wakacji jest uwzględniana jako okres składkowy, nawet gdy dziecko nie otrzymywało wynagrodzenia, jeżeli świadczyło ją co najmniej 4 godziny dziennie (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 grudnia 2000 r., II UKN 155/00, OSNP 2002/16/394, OSNP-wkł. 2001/9/6, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28.02.1997r., II UKN 96/96 OSNAPiUS 1997 nr 23, poz. 473).

W konsekwencji przyjąć w sprawie należało, że w spornych okresach od 05.04.1973 r do 30.06.1973 r., od 01.09.1973 r. do 30.06.1974 r. od 01.09.1974 r. do 30.06.1975r. oraz od 01.09.1975 r. do 29.10.1975 r. wnioskodawca stale, przez co najmniej 4 godziny dziennie, a jeszcze dłużej pracował w okresie żniw, pracował w gospodarstwie rolnym ojca.

W tym stanie rzeczy, mając przy tym na uwadze uznane przez pozwanego okresy składkowe i nieskładkowe (w wymiarze 28 lat, 8 miesięcy i 27 dni) – wnioskodawca legitymuje się okresem składkowym i nieskładkowym w wymiarze co najmniej 30 lat i z tego tytułu spełnił wszystkie przesłanki do uzyskania emerytury rolniczej.

Mając powyższe na względzie Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji wyroku.